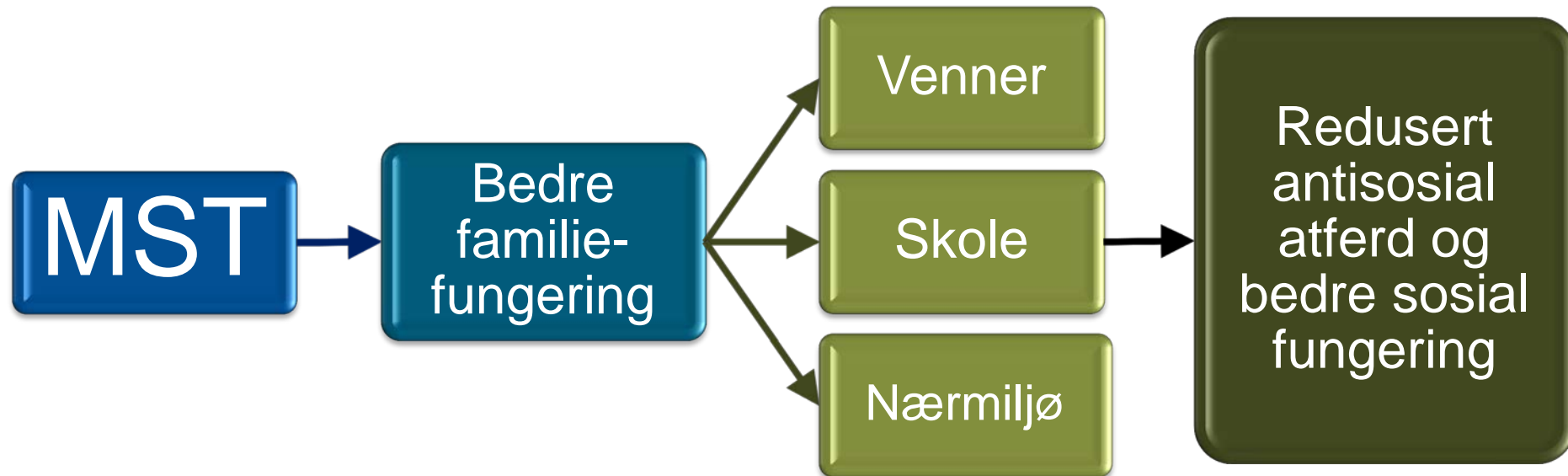

Skolen som arena og samarbeidspartner i multisystemisk arbeid med ungdom med atferdsproblemer

Therese Sandvik og Grethe Elin Larsen

MST endringsmodell

Langsiktige konsekvenser ved å droppe ut av skolen

- Økonomisk
  - Redusert lønn
  - Begrensede karrieremuligheter
- Sosialt
  - Begrensninger i forhold til å skaffe bolig
  - Færre muligheter for barn

atferdssenteret

Bufetat

Ønskede resultat knyttet til skole

- Sikre fortsatt skolegang
- Forbedre karakterene
- Unngå ugyldig skolefravær
- Unngå disiplinærtiltak fra skoleledelsen (f.eks. utvisning)

Kartlegging av skolerelaterte problemer

Kartlegge faglige utfordringer

Terapeut gjennomgår testresultater dersom de foreligger.
Alternativt kan foreldre og terapeut be om testing forutsatt tydelig behov

- Standardisert testing
  - Intelligenstest
  - Prestasjons/evnetest

Kartlegge faglige utfordringer (forts.)

- Kartlegging av lærevansker
- ADHD vurderingsskala
- Redegjørelse/rapport fra lærer
- Kartlegging av andre særtrekk ved skolesystemet

atferdssenteret

Bufetat

Kartlegge skolerelaterte atferdsproblemer

- Problemer knyttet til fremmøte
  - Forblir hjemme
  - Skulker med venner
  - “Internskulk”- kutter timer eller skulker enkelttimer
  - Forsentkomming/ forlater skoleområdet tidlig
- Aggressiv eller forstyrrende atferd
  - Verbal eller fysisk aggresjon mot skolepersonalet
  - Verbal eller fysisk aggresjon mot medelever
  - Forstyrrende/uoppmerksom

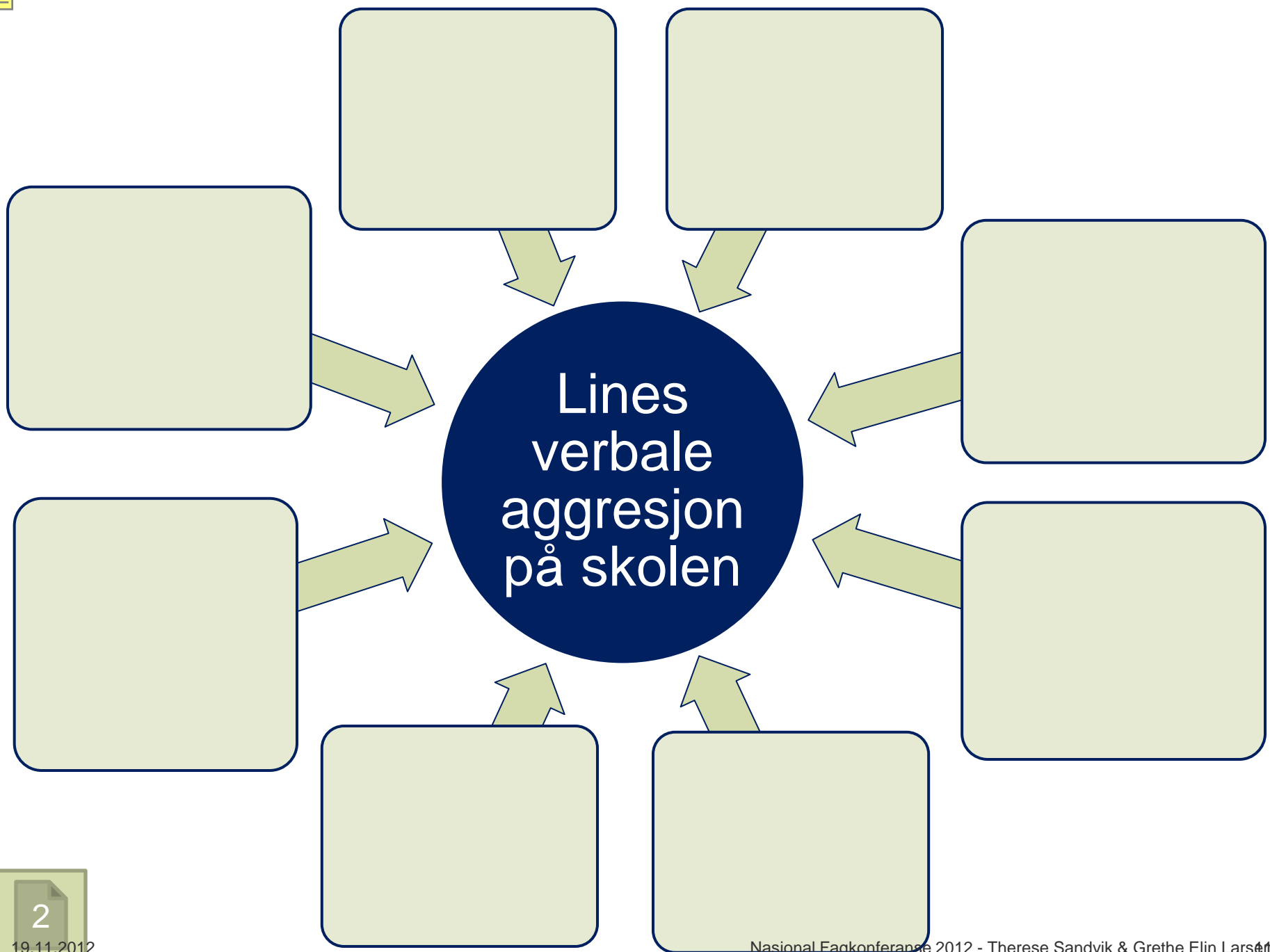
Kartlegge problemer/mønstre knyttet til skolefravær

- Terapeuten evaluerer fraværsprotokollen for å sikre data til baseline
  - Dersom mulig ønskes oversikt over daglig fravær og for hvert fag
- Terapeuten intervjuer familien for å finne ut hvordan, når og hvorfor ungdommen ikke er på skolen
- Terapeuten intervjuer skolepersonell for å kartlegge kvalitet og omfang av ungdommens skoleerfaring

Kartlegge aggressiv eller forstyrrende atferd

- Stille lærere/skolepersonell spørsmål om hendelsesforløp
  - Hva skjedde rett forut for atferden?
  - Hva var problematferden (spesifikk beskrivelse)
  - Hva skjedde rett etter atferden?
  - Hva var reaksjonene dine/deres?
  - Hva var reaksjonene til medelevene?
  - Oppnådde eller unngikk eleven noe?
  - Er dette et typisk hendelsesforløp/mønster?
  - Hvis så:
    - Hva skjedde når du forsøkte å endre atferden?

Kartlegge samarbeidet hjem-skole

Terapeuten kartlegger foreldres grad av involvering i skolen, inkludert:

- Type og mengde kontakt med lærere
- Positive erfaringer med skolepersonalet
- Foreldres grad av involvering i skolerelaterte aktiviteter
- Oversikt og tilsyn med ungdommens hjemmelekser, prøver/eksamen, og karakterer
- Hvilke konsekvenser foreldre møter skoleinnsats-/atferd med

Intervensjoner knyttet til skolerelaterte problemer

Områder for skolebaserte intervensjoner

Stikkord:

- Bedre skole-hjem samarbeidet
- Bedre den faglige fungeringen
- Stoppe ugyldig fravær og øke oppmøte
- Forbedre ungdommens atferd på skolen
- Knytte ungdommen opp mot skole-/ yrkesalternativer om nødvendig

Forbedre skole-hjem samarbeidet

Stikkord:

- Øke foreldrenes grad av involvering
- Utvikle en plan for kommunikasjonen skole-hjem (eks DSR)
- Forberede og klargjøre foreldre til å holde kontakt med skolen
- Bedre forbindelsene/forholdet til skolen

Øke foreldrenes grad av involvering

- Oppmuntre foreldre til aktiv deltakelse og engasjement i skolerelaterte aktiviteter/ arrangementer, og generelt til ungdommens skolegang
- Hjelp foreldre til å samarbeide med skolepersonell for å utvikle og implementere skoleintervensjoner (eks DSR, tilsyn av ungdommen i skoletiden)

Utvikle en plan for kommunikasjonen skole-hjem

Terapeuten hjelper foreldrene med å:

- Identifisere spesifikke kontaktpersoner på skolen
- Avtale tider for telefonsamtaler eller møter
- Bruke e-post eller SMS om mulig
- Utvikle daglige eller ukentlige skolerapporter
- Aktivt benytte skolen/skolerelaterte web-sider for å hente inn lekse/ukeplaner samt annen

informasjon

Forberede og klargjøre foreldre til å holde kontakt med skolen

- Støtt foreldrene i å inngå et samarbeid med skolen (Prinsipp 9; Langtidseffekt)
- Hjelpe foreldre med å forberede og øve på planlagte telefonsamtaler og møter med skolepersonalet

Forbedre konfliktfylte eller negative forhold

- Terapeuter jobber for å se skolens perspektiv
- Hjelpe foreldre og skolepersonell å se hverandres perspektiv og se hverandre positivt
- Hjelpe begge parter å både finne og fremheve felles mål
- Hjelpe dem til å støtte og anerkjenne hverandres anstrengelser/innsats
- Lære og øve foreldrene i problemløsning, konflikthåndtering og sosiale ferdigheter som er nødvendig for å få til et godt samarbeid

Bedre den faglige fungeringen

Terapeuten hjelper foreldrene til å:

- Aktivt følge med på, og følge opp faglig innsats/karakterer (ros/oppmuntring)
- Ha oversikt over ukeplaner, skoleoppgaver og hjemmelekser
- Tilrettelegge rammene hjemme rundt skolearbeid (lekseplass-/tid, skoleutstyr osv.)
- Belønne ungdommen for ferdiggjorte lekser

Bedre den faglige fungeringen

- Foreldre og skolepersonalet legger til rette for at ungdommen skal kompensere for tapt skolearbeid/lekser/oppmøte
- Skolen sørger for å gi undervisning tilpasset ungdommens modenhet og utviklingsmessige behov, inkludert nødvendige hjelpemidler, individuell opplæringsplan (IOP) mm.

Stoppe ugyldig fravær og øke oppmøte

Terapeuten hjelper foreldrene til å:

- Klart og tydelig definere forventninger til oppmøte
- Knytte virksomme belønninger for oppmøte, og effektive konsekvenser ved ugyldig fravær

Stoppe ugyldig fravær og øke oppmøte (forts.)

Terapeuten hjelper foreldrene til å:

- Øke tilsynet hjemme, inkludert kvelds- og morgenrutiner for å sikre at ungdommen står opp og møter presist på skolen
- Om nødvendig skaffe transport til skolen
- Skaffe nødvendig utstyr for å sikre skoleoppmøte (skoleutstyr/klær)

Stoppe ugyldig fravær og øke oppmøte (forts.)

Terapeuten hjelper foreldre og skolepersonale til å:

- Håndtere relevante, såvel faglige som atferdsmessige problemer
- Øke tilsynet i skoletiden
  - Voksne er tilstede, eller ungdommen er sammen med prososiale medelever i risikosituasjoner (f.eks i overgangssitasjoner: friminutt mm.)
  - Umiddelbart gi beskjed til foreldre dersom ungdommen er fraværende

Stoppe ugyldig fravær og øke oppmøte (forts.)

Terapeuten hjelper foreldre og skolepersonale til å:

- Legge vekt på ungdommens evner og interesser for å øke hans/hennes involvering i skoleaktiviteter *i* skoletiden og *etter* skolen
- Bedre ungdommens forhold både til skolepersonalet og medelever

Forbedre ungdommens atferd på skolen

Terapeut og foreldre hjelper lærere å:

- Informere foreldre om såvel positiv atferd som problematferd, slik at foreldre kan støtte skoleintervensjoner med interesse, oppmuntring, problemløsning og/eller konsekvenser hjemme
- Etablere konsekvenser i klasserommet, og legge vekt på positiv oppmerksomhet og belønninger
- Legg til rette for kontakt med prososiale medelever som kan forsterke og modellere ønsket atferd

Forbedre ungdommens atferd på skolen (forts.)

Terapeut og foreldre hjelper lærere å:

- Tilpasse konteksten etter behov (flytte plass i klasserommet eller bytte klasse om nødvendig)
- Avbryte oppmuntring fra medelever på forstyrrende atferd (eks etablere klasseregler – og konsekvenser, oppfordre medelever til å ignorere negativ atferd)
- Bygg opp et mer positivt forhold og bedret samspill med ungdommen

Forhindre at ungdommen slutter på skolen

Terapeuten hjelper foreldrene med å:

- Kommunisere fordelene ved å fullføre skolen, og ulempene ved å slutte
- Undersøke og få på plass årsakene til ungdommens ønske om å avbryte skolegangen

Knytte ungdommen opp mot skole-/yrkesalternativer om nødvendig

Terapeuten hjelper foreldrene til å:

- Avgjøre om det finnes alternativer til tradisjonelle videregående skoler
- Søke strukturerte og godkjente kurs som gir gode muligheter innen ønsket arbeidsfelt
  - Alternative veier til ønsket yrkes-/studiekompetanse
  - Kurs i yrkes-/arbeidslivstrening
  - Praksisutdanning for ungdom

Knytte ungdommen opp mot skole-/yrkesalternativer om nødvendig

- Lag en plan som gjør ungdommen og foreldrene i stand til å:
  - Følge opp ungdommens oppmøte og fullføring på kurset/arbeidsstedet
  - Etablere kommunikasjon med nøkkelpersoner på kurset/arbeidsstedet
- Kartlegge nærværet av negativ ungdom
  - Unngå settinger med en høy andel negativ ungdom
  - Kontrollere mulig negativ påvirkning av venner
- hjelpe ungdommen til å finne produktive aktiviteter *i tillegg til kurset/jobben*